

MESINIK

MESINDUSE INFOLEHT

nr 4 (96) august 2016

 EML
EESTI MESINIKE LIIT

- COLOSS küsimustiku esialgsed tulemused
- Kalle Toomemaa kaitses mesinduses doktorikraadi
- Glüfosaat sai jälle ajapikendust
- Rott mesilas
- Tulemas on mesinike sügisesed teabepäevad

ESIMEHE VEERG

Mesindussuvi on lõpujärgus ja meesaak suuremas osas vurritatud. Seega saavad mesinikud juba meeaastale hinnanguid anda. Ja hinded kipuvad olema enamasti kehvapoolsed. Enamik mesinikest kinnitab, et meesaak on tänavu keskmisest tublisti väiksem, mõnel vaid kolmandik oodatust. Põhjusi selleks on mitmeid, alates mesilaste kesise talvitumise jälgedest ja lõpetades mesiniku “näpukatega”. Ütlevad ju kogenud mesinikud, et hea meesaagi eelduseks on kolm peamist osalist: tugevad terved mesilaspered, hea korjemaa ja nutikas mesinik.

Põhiliselt piiras tänavu mesilaste korjevõimalusi peamiste meetaimede liiga varane õitsemine ja kesine nektarieritus. Kevadepoolsel hooajal olid korjeolud soodsamad ja tugevad mesilaspered kogusid kenakese kevadsaagi, alates pajudest ja vahtrast kuni metsvaarikani. Oli ju maikuu mesilastele üsna soodne ja juuni esimene pool ei olnud ka laiduväärsete võimalustega. Tõsi kõll, mõnel pool tegi põud taimedele liiga. Näiteks Eesti põhjarannikul jäid tugevad itaalia mesilaspered juunikuus lausa näljahätta

ja kevadel tehtud idupered võisid koguni kiduda.

Maikuu palavus pani looduse kiires ennaktempo arema ja paljude meetaimede

õitsemise aeg nihkus tavalisest kuni kaks nädalat ettepoole. Kui näiteks metsvaarikas hakkab Lõuna-Eestis tavaliselt õitsema juuni keskel, siis tänavu avanesid esimesed vaarikaõied juba juuniku esimestel päevadel. Eesti mesilaste oluline kesksuvine korjetaim põdrakanepe alustas õitsemist jaanipäeva paiku – tavapärase juulikuu esimese dekaadi lõpu asemel.

Pealegi märkasid mesinikud tänavu sedagi, et mesilased ei olnud kuigi agarad põdrakanepe õisi külastama – ju siis oli nektarieritus napp. Suve lõpus peaks kanarbik tavaliselt panema meesuvele krooni pähe. Kuid näib, et tänavu kipub ka kanarbikume saak jääma tagasihoidlikuks. Mis teha, aastad pole vennad.

Ka naaberriikide meesaagid on jäänud tavapärasest väiksemaks. Soome mesinike andmetel on sealne meesaak tänavu vaid 50-60% tavalisest keskmisest. Ka eelmine meeaasta oli Soomes napipoolse saagiga, kuid kodumaist mett jätkus siiski kevadeni. Tänavu kardetakse kodumaise mee lõppemist juba kesktalveks. See omakorda näitab rohelist tuld importmeele, mis hõivab juba praegu niigi umbes poole Soome meeturust.

Ka Eestis on tavapärasest väiksema meesaagi tõttu probleeme kodumaise mee eelistajate ostusoovide rahuldamisega ja tõuseb oht importmeesurve tugevnenemisele. Juba möödunud aasta tagasihoidliku meesaagi pealt oli mõnelgi mesinikul talvel ja kevadel raskusi oma klientide meesoovide täitmisega. Viimastel

aastatel on Eestis importmeesakaal meetarbimisest olnud umbes 20%, millest põhiosa moodustab Leedu ja Läti mesi. Põhjuseks on ilmselt olnud sealse mee madalam hulgihind, mis ahvatleb ettevõtjaid Eestisse importimisel suurema kasumiga. Tänavu on ka Läti ja Leedu meesaagid tavalisest väiksemad ning see võib vähendada meevogusid Eesti suunal. Kas nüüd on karta Hiinast odava mee pealetungi? Kuidas säilitada Eesti meetarbija usku ja eelistust kodumaise mee suhtes? Mee hind?

Praegu on mesinike täht-

saim ülesanne valmistada mesilaspered parimal viisil ette talvitumiseks, et tuua nad võimalikult tervete ja tugevate uude kevadesse. Tõhus varroatoositõrje juba augustis aitab hoida noorte talvituma minevate mesilaste tervist varroalestadest ja viirushaiguste rünnakute eest. Ületalvituvate ja järgmisel kevadel mesilashauet ahistavate lestade arvukust vähendab veelgi efektiivsemalt hilissügisel korratav tõrje. Mesilasperedele piisava talvesööda andmine on mesinikele igal aastal tuttav kohustus. Käesoleva augusti eripära

on aga selles, et paljudes koondatud mesilasperedes on mett lausa kriitiliselt vähe. Seega tuleb mesinikul perede söödavaru väga täpselt üle vaadata ja hinnata ning võib-olla anda lisasöödaks tavalisest rohkem suhkrulahust. On oht, et kui mesinik püüab mesilaste talvesööda suhkrukulu arvelt kokku hoida, võib mesilastarudes kevadel valitseda haudvaikus. Uuele kevadele mõeldes lähtugem rahvatarkusest: “Koonerdamine ei ole kokkuhoid!”

Aleksander Kilk

TEGEVJUHI VEERG

Suvi hakkab lõppema. Selle suve suuremad sündmused EMLi üldtegevuste raames olid mesinike suvepäevad Haapsalus ja traditsiooniline sõit Leedu mesindusfestivalile, mis sel aastal oli juubelihõnguline, sest toimus juba 40. korda. Ülevaadet neist sündmustest on võimalik saada meie veebilehe www.mesinikeliit.ee kaudu.

Mitmed meie liidu liikmed avasid oma mesilad huvilistele Avatud Talude Päeva raames. EML tutvustas oma tegevusi koostöös Jüri kihelkonna Mesindusseltsi eestvedaja Jaanus Tõnissoniga tema Soodevahe Talus Harjumaal.

Suvistele tegemistele on

kindlasti jätnud oma jälje mesindusprogrammi perioodide vaheldumine. Vana programmiperioodi lõppemise ajaks on 31. august, kuid uus periood algas seekord juba 1. augustil. EML on endiselt programmi vastutav täitja, kelle partner on EKMÜ, kuid koostööd tehakse kõigi mesindusorganisatsioonidega. Programmi projektjuhina jätkab Aivar Raudmets, nõustaja ametikohale valiti Maire Valtin.

Selle aasta järelejäänud kuud tulevad samuti väga kiired ja tõised. Et jutt ei muutuks laialivalguvaks, kirjutatan oma jutu sel korral lühiteadetena.

EML üldkoosolek ja mesinike sügisesed teabepäevad 29.-30. oktoobril

EMLi üldkoosolek toimub 29. oktoobril traditsiooniliselt mesinike sügispäevade raames. Aastaid on sügisel kokku saadud Jänedal, kuid tulles vastu mitmetele soovijatele vahetada toimumise kohta, korraldame sel korral nii EMLi üldkoosoleku kui ka mesinike sügisesed teabepäevad Rakveres Rakvere Ametikoolis Piiri 8.

Kuna sügiseti on kokkusaamine alati olnud 2-päevane, siis vajatakse ka ööbimiskohta. Oleme mesinike tarbeks broneerinud seekord koguni kaks ööbimiskohta: mugavustega “Katariina Külalistemaja”, kus

on 2-kohalised toad. Õhtul on võimalus võtta osa ühisõhtusöögist külalistemaja restoranis, kus mängib tantsuka ansambel. Külalistemajal on veel väike saun huvilistele ning võimalus arenda õhtust juturingi väikeses mugavas seminarisaalis.

Kuna "Katariinas" on ööbimiskohti piiratud arvul, on registreerimine ööbimisele juba avatud ja kestab vaid 10. oktoobrini või kohtade olemasolul ka kauem. Üks koht 2-kohalises toas koos maitsva hommikusöögiga maksab 23.50. Sellele lisandub soovi korral õhtusöök. Registreerimine tegevjuhi e-kirja aadressil mesilaspere@gmail.com

Lisaks sellele saab ööbida **Rakvere Ametikooli õpilaskodus**, kus see on ka natuke odavam kui "Katariinas". Seal ei toimu küll õhtust pidu, kuid juturingi on alati võimalik veeretada. Ka ööbimiskohti on seal rohkem ja sinna registreerimine algab koos teabepäeval registreerimisega.

Aasta mesinik 2016

Ootame kandidaate, kelle hulgast valida Aasta Mesinik 2016. Valimise korraldame traditsiooniliselt mesinike sügispäevade esimesel päeval,

29. oktoobril Rakveres. Palun esitada kandidaadid hiljemalt 10. oktoobriks. Lisage kindlasti ka põhjendus, mis iseloomustaks kandidaadi töid ja tegevusi mesinikuna.

Ootame infot kirjalikult e-postile info@mesinikeliit.ee või posti teel J. Vilmsi

53g, Tallinn 10147 – Eesti Mesinike Liit.

Kõiki kandidaate tutvustame kodulehe www.mesinikeliit.ee kaudu. Seepärast on oluline, et kandidaadilt oleks eelnevalt küsitud nõusolek.

Õppereis Sloveenia-Horvaatia

Õppereisile on veel 5 vaba kohta. Reis toimub 24. septembrist 3 oktoobrini. Täpsem kava on kodulehel. Tegemist on õppereisiga, millele on koostatud koolituskava ja

laieneb osaliselt tulumaksutagastus. Bussis on koolitajateks Marje Riis ja Aleksander Kilk. Kohapeal külastuskohtades tõlge eesti keelde.

Mesinduskursused

EMLi Koolituskeskus korraldas käesoleval aastal 6 pikaajalist ehk kuni 60-tunnist mesinduskursust ja need toimusid erinevates piirkondades. Kindlasti jätkame koolitamist ka järgmisel aastal. Uued kursused algavad veebruaris 2017. Õppekavad uuendame hiljemalt novembris.

Hetkel saame aga öelda, et tasuta kursused MP raames toimuvad Põltsamaal ja Haapsalus ning neile kursustele paneme juba huvilisi kirja. Kursused on mõeldud algajatele. Tasulised

kursused toimuvad kindlasti Tallinnas ja huviliste olemasolul Tartus ning Rakveres. Kõikidel kursustel on õppegrupi maksimumsuuruseks 25 osalejat.

Kui on küsimusi ja ettepanekuid, siis palun võtke minuga ühendust kas telefoni teel 50 29 006 või e-kirjaga: mesilaspere@gmail.com

Parimate soovidega
Marianne Rosenfeld
EMLi tegevjuht

KALLE TOOMEMAA KAITSES MESINDUSE ALAL DOKTORIKRAADI

28. juunil 2016 kaitses Maaülikoolis doktorikraadi Kalle Toomemaa teemal "Mesilasperede talvise hukkumise vähendamise võimalused". Juba doktoritöö teema nimetus iseloomustab uuringu suunatust Eesti mesinduse ühele kõige suuremale probleemile. On ju mesilasperede talvine hukkumine viimase paari aastakümnega oluliselt suurenenud. Võrreldes varasemate "normaalsete" 5-8% talvekadudega on perede talvine hukkumine nüüd suurenenud 2-3 või rohkemgi korda!

Doktoritöö on keskendunud kolmele põhiteemale. Põhjalikult on uuritud varroatoosi tõrjel kasutatava oblikhappe (OH) vesilahuse erineva kontsentratsiooni mõju varroaldestadele ja mesilastele. Uuringu tulemustest järeldub, et varroaldestade tõrjeks haudmehaval ajal (näiteks sügisel) on piisav teha mesilaste ülepiserdamist 0,5% OH vesilahusega doosiga 25 ml kärje kohta. Saadav tõrjeeffekt on 95-99% haudmehabades peredes ja 92-93% vähese haudmega peredes. Kui aga OH vesilahuse kontsentratsiooni suurendada 1,5-2,0% tasemele või kõrgemale, muutub selle lahuse toime teatud määral toksiliseks ka mesilastele ja halvendab mesilaste talvitumist. Järeldatakse ka, et suhkru lisamine OH vesilahusele suurendab selle kahjulikku

toimet mesilastele.

Teise alateemana uuriti niiskuse probleeme talvituva pere pesaruumis ja veeauru liikumise võimalusi läbi tarulae ülespoole. Teatavasti eraldub mesilaste ainevahetusprotsessis talvesööda kasutamisel suur kogus niiskust, mis halvendab mesilaskobara talvitumistingimusi. Kõrge õhuniiskuse tase suurendab mesilaskobara soojakadusid ja teatavasti soodustab ka nosematoosi vallandumist. Üks mesinike hulgas levinud arvamus eeldab, et suur osa niiskust võiks pesaruumist väljuda läbi kobara kohal oleva tarulae. Uuringus selgus, et valdav osa mesilaskobara ainevahetuses eraldunud niiskust liikus siiski allapoole ja kondenseerus mesilaste talvepesa all või kõrval jahedamas nurgas. Siit edasi mõeldes selgub ka korpusarudes kasutatava võrkpõhja eelis talvel, kus niiske õhk saab läbi võrgu tarust allapoole välja valguda.

Kolmanda uuringusuunana võrreldi mesilasperede talvitumise tingimusi silindrilise kujuga tarus (näiteks pakktarus) ja tavapärase kandilise kujuga püstja kujuga tarus. Nagu võis eeldada, olid silindrilises õõnsuses talvituvad mesilaspered soodsamates tingimustes, temperatuurijaotus kobara ümber oli ühtlasem ja temperatuur seinte ääres kõrgem. Mitmete aastate

uuring näitas, et talvesööda kulu vähenes nendes tarude tavaliste kandiliste tarudega võrreldes keskmiselt 13,5%. Siiski järeldab autor, et kuigi silindrilise pakktaru kujuga pesaruum on mesilastele bioloogiliselt soodsam ning mesilaspere kulutab talvel vähem sööta ja mesilaste energiavaru, ei õigusta see piisavalt seniste kandilise kujuga mesilastarude ümberehitamist.

Kalle Toomemaa doktoritöö võtab kokku suure osa autori poolt paljude aastate vältel tehtud katseliste uuringute tulemustest. Kokkuvõttes annab see töö mesinikele soovitusi, kuidas varroatoosi oblikhappe abil mesilastele ohutumalt tõrjuda, mesilaspered talveks paremini ette valmistada ja läbi talve kevadesse viia. Kindlasti jäi teatud osa uuringute tulemusi erinevate mesilashaiguste teemadel käesolevas doktoritöös kajastamata ja selles osas loodame Kalle Toomemaalt uusi huvitavaid ja kasulikke kirjatükke meie mesinikele lugemiseks ja tarvitamiseks.

Õnnitleme Kalle Toomemaad doktorikraadi saavutamise puhul ja soovime veel palju põnevaid vaatlusi ja tegemisi mesilaste seltsis ning kogemuste ja tarkusetarude jagamist ka mesinikele!

Eesti Mesinike Liidu nimel
Aleksander Kilk

MESILASTE TALVEKAOD 2015./2016. AASTA TALVEL

Meemesilaste talvise suremuse uurimisrühm COLOSS tegi juulikuu lõpus teatavaks järjekordse rahvusvahelise uuringu esialgsed tulemused. Tegemist on kõige mahukama ja pikaajalisema rahvusvahelise uuringuga. Seekord vastas küsitlusele 18 693 mesinikku 29 riigist. Küsitlus hõlmas ümmarguselt 400 000 mesilasperet. Perede keskmine talvekadu 2015./2016. aastal oli 11,9%.

COLOSSi projektijuhid Alison Gray ja Robert Brodschneider: “Talvekaod kõiguvad riigiti tugevasti. Sellel aastal tuvastasime suurimad negatiivsed väärtused Iirimaal (ca 29%), Walesis (22,4%) ja Hispaanias. Eelmisel aastal olid üldised näitajad veelgi kehvemad. Ootamatult suured olid seekord mesilasemade kaod, mille põhjusi peab veel täpsemalt uurima.” Suhteliselt väikesed olid mesilaste

talvekaod Tšehhis (6,4%), Makedoonias (8%), Šveitsis ja Ukrainas (mõlemas 9,9%). Saksamaa 10,7% kaotustega võib hädapärast veel leppida. Hollandi Mesilasuuringute Keskuse koordinaator Romée van der Zee ütleb: “Põhja-Euroopas, Norras, Šotimaal, Rotosis, Taanis ja Iirimaal mõjutavad perede arengut külmad kevaded ja varasüved (märtsist juulini), kui temperatuur püsib keskmiselt 12,8-14,4 kraadi juures. Täpsem analüüs näitab, kui suurt osa mängivad mesilaste talvekadude juures muud tegurid, näiteks mesilase parasiit *Varroa destructor*.”

- Huvilised leiavad COLOSSi küsitluse kohta täpsemat infot veebilehelt <http://www.coloss.org/>
- Protokollid (The COLOSS Beebook, 1. ja 2. kd) veebis: <http://ibrabee.org.uk/index.php/component/content/article?layout=edit&id=3664>

Makedoonia	296	17288	1378	8.0	7.1	8.9	3000
P-lirimaa	93	574	162	28.2	22.6	34.6	1000
Holland	1425	11815	1276	10.8	9.9	11.7	7000
Norra	743	13249	1604	12.1	11.0	13.3	3500
Poola	492	17822	2012	11.3	10.2	12.5	57550
Šotimaa	154	701	126	18.0	14.6	21.9	1400
Slovakkia	276	6783	553	8.2	6.8	9.7	17170
Sloveenia	267	7910	1127	14.2	11.8	17.1	9000
Rootsi	2092	25403	4039	15.9	15.1	16.8	13500
Šveits	1259	17813	1769	9.9	9.2	10.7	17500
Ukraina	399	13850	1368	9.9	8.5	11.4	254010
Andmed ei hõlma kogu riiki							
Alžeeria	59	5729	759	13.2	11.0	15.9	20000
Itaalia	309	6815	855	12.5	10.9	14.5	55000
Hispaania	113	10786	2388	22.1	18.7	26.0	25535
Türgi	139	22160	1702	7.7	5.7	10.2	83467
Andmed ebapiisavad							
Horvaatia	62	4303	706	16.4	11.6	22.7	12500
Leedu	43	1733	324	18.7	14.4	24.0	Andmed puuduvad
Wales	39	232	52	22.4	16.0	30.4	4110
KOKKU	18693	399602	47461	11.9			847441

COLOSSi küsitluse esialgsed tulemused 2016. aasta kevadel

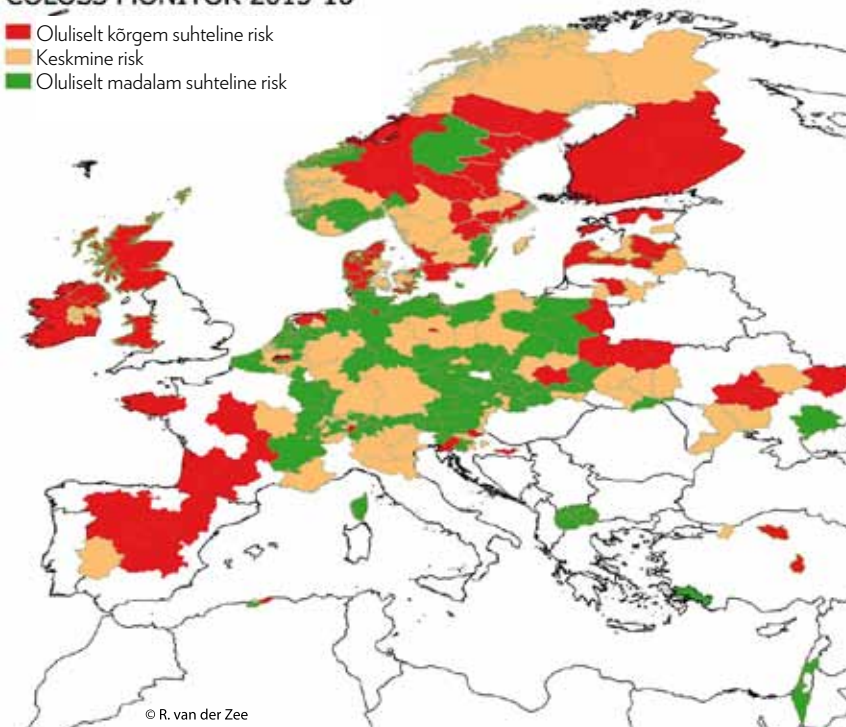
Märkus

Kõiki tulemusi tuleb käsitleda esialgseina; uuringu lõppraport on ettevalmistamisel.

Riik	Vastanute arv	Talvituma läinud perede arv	Hukkunud perede arv (surnud ja emast tulenevate probleemide tõttu)	Talvekadude %	Alampiiri usaldusväärsus (95%)	Ülempiiri usaldusväärsus (95%)	Mesinike hinnanguline arv riigis (2015)
Austria	1289	23418	1897	8.1	7.4	8.8	25000
Belgia	451	4064	494	12.2	10.5	14.0	9490
Tšehhi	968	17350	1107	6.4	5.8	7.1	57000
Taani	1186	12359	1913	15.5.16	14.4	16.7	6200
Eesti	71	5115	792	15.5	12.2	19.5	5969
Soome	299	6072	1043	17.2	15.4	19.1	3000
Prantsusmaa	488	36734	4926	13.4	12.2	14.7	41850
Saksamaa	4772	57165	6118	10.7	10.3	11.2	110000
Iirimaa	427	4059	1199	29.5	27.4	31.7	3000
Iisrael	49	32165	3362	10.5	8.2	13.2	500
Läti	472	16367	2462	15.0	13.1	17.2	4300

COLOSS MONITOR 2015-16

- Oluliselt kõrgem suhteline risk
- Keskmine risk
- Oluliselt madalam suhteline risk

MEETARBIJATE KOGEMUSED EBAKVALITEETSE MEEGA

- Poemesi, mis oli ostetud suvalisest poest. Mesi maitset läagelt ja tehnikult, juures oli ka mõru kõrvalmaitse.
- Jah, kohvikutes pakutakse tee kõrvale "mett", mis on pakendatud väikestesse plastkarpidesse, kuid mis tegelikult on rohkem suhkrusiirupi laadne asi.
- Poest ostetud läti mesi. Vot see oli lausa jube.
- Välismaised suhkrusiirupid, mida müüakse mee nime all (sellised, mis ei tahene); korra olen mee seest leidnud pool mesilast.
- Nn. Hiina mesi, mis on kokku segatud suhkrust ja mingist meelaadsest tootest. Maitseta, kahvatuvalge.
- Jah, maitse on kunstlik ja tunda on, et lisatud on suhkrut.
- On, see oli kibedavõitu ja tee sisse pannes andis teele halva maigu. Need välismaa omad on need halvemad minu arust.
- Väga suhkrune ja kõrbenud maitse.
- Ei, aga ebaseadlik mõru maitse kanarbikul.
- On jah. Oli väga mõru maitsega. Süüa õieti ei kannatanudki.
- Ükskord oli meel imelik kõrvalmaitse. Ma ei tea, kust see tuli ja kas see oli poest või kuskilt mujalt. Polnud naturaalne, et erinevatelt taimedelt pärit oietolmuga, vaid teatav kummaline kummi maitse oli juures.
- Jah, ükskord aastate eest sain Nuia turult purgi, mis läks nädala pärast käärima... Oli teine selline kummaliselt vedel kah.
- On küll, need mingid odavad Hiina seebi maitsega meed, ikka päris lappes olin pärast nädal aega, tuli nagu kraanist.
- Hiina mesi ei ole hea.
- Otsin meepurgi, millel kiri 'MESIMUMM', eeldasin, et tegemist on kodumaise meega. Tulin koju, panin prillid ninale ja mida ma avastasin. Tegemist oli Hiina päritolu meega. Olin pettunud. Järgmisel korral võtan prillid poodi kaasa!!!
- Kord sain tumedat vedelat ja purgist nähtavalt ilusat mett, mil puudus üldse mee omene lõhn. Maitse oli ebamäärane. Septembris otsin, aga juunis polnud veel suhkrustunud. Tee sees proovisin - jumala sant maitse, aga teed magusaks eriti ei teinud! See sai virutatud minema! Ei tahtnud anda loomadelegi!

Küsitluse viis 2015. aasta sügisel läbi Birgit Murumägi Viljandi Gümnaasiumist

GLÜFOSAAT SAI ARMUAEGA

Glüfosaat on taimekaitsevahendite keemiline toimeaine, mida eri firmad turustavad eri kaubanduslike nimetuste all. Neist tuntuim on Monsanto firma Roundup. Glüfosaat on maailmas ülekaalukalt enim müüdud pestitsiidid.

29. juunil 2016, päev enne glüfosaadi kasutusloa lõppemist, pikendas EL Komisjon luba veel poolteiseks aastaks. Algselt kavatseti kasutusloa pikendada 15 aastaks, kuid mõne liikmesriigi ja Euroopa Parlamendi protestide tõttu lühendati seda alguses üheksale ja lõpuks poolteisele aastale tähtajaga 31. detsember 2017.

Selleks ajaks peab Euroopa Kemikaaliamet ECHA esitama oma seisukoha glüfosaadi ohtlikkuse või ohutuse kohta, keskendudes sellele, kas glüfosaat on vähki tekitav või mitte.

Tegelikult kavatsesid Euroopa valitsused panna glüfosaadi keelustamise ühis- hääletusele, kuid kuna nad ei suutnud omavahel kokkuleppele jõuda, jätsid nad ebapopulaarse otsustamise Brüsseli demokraatidele - võib-olla selleks, et saaks pärast öelda: "need seal" otsustasid nii.

EL Komisjoni otsust kritiseerivad nii keskkonnakaitsjad kui ka pestitsiiditootjad. Rohelised leiavad, et otsuste tegijad juhivad põllumajandustööstuse huvidest.

Toojad omakorda nõuavad endiselt glüfosaadi kasutusloa pikendamist 15 aastale.

Kuidas glüfosaat toimib?

Taimed omastavad glüfosaati peamiselt lehtede kaudu, kust see levib üle kogu taime ja blokeerib aminohapete tootmise. Aminohapeteta taim hakkab Kuna inimestel ja loomadel sellist ainevahetuse blokeerimist ei toimu, arvati pikka aega, et glüfosaat ei ole inimesele ja loomale ohtlik.

Ekspertid hindavad glüfosaadi mõju erinevalt. Rahvusvaheline Vähiuurimise Keskus IARC on seisukohal, et glüfosaat võib olla kantserogeenne - sõltumata selle kasutamise viisist või annustest. Samal ajal on IARC vähki tekitavate ainete nimekirjas ka vorst ja alkohol, kusjuures glüfosaat on "tõenäoliselt vähki tekitavana" paigutatud neist koguni astme võrra madalamale.

ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni FAO ja Maailma Tervishoiuorganisatsiooni WHO ühiskoosolekud pestitsiidijääkide alal (JMPR) lähenevad glüfosaadile praktilisemast küljest: millises kontsentratsioonis või millises omastamisvormis võib glüfosaat olla tervist kahjustav, s.t. kas see võib sattuda organismi suurtes kogustes toidu kaudu?

JMPRI uusimas raportis leitakse, et hiirtega tehtud katsetes avaldas suurtes annustes manustatud glüfosaat tõepoolest vähiriski suurendavat toimet, kuid suu ja seedesüsteemi kaudu organismi jõudvad kogused ei ole võrreldavaltki nii suured. Lõppjärel: glüfosaat ei ole tarbijatele ohtlik, või nagu raportis kirjas: "tõenäoliselt ei ole vähki tekitav".

Aga mis siis, kui glüfosaat ei suurenda küll vähiriski, kuid võib tekitada või soodustada muid haigusi? Mõned eksperdid kinnitavad seost glüfosaadi ja sagenenud autismijuhude vahel. Pelgalt vähiriskile keskendumine tekitab küsimusi, sest herbitsiidide massiline kasutamine mõjutab ökoloogilist tasakaalu, mille tagajärjed puudutavad kogu inimkonda.

Glüfosaadi piirväärtused

Praegu loetakse Euroopa Liidus glüfosaadi regulaarseks päevaseks piirväärtuseks inimesele 0,3 mg ühe kilo kehakaalu kohta. Euroopa Toiduohutusamet EFSA aga leiab loomkatsetega saadud uute andmete põhjal, et piirväärtust tuleks tõsta 0,5 milligrammini kilo kohta, JMPR aga koguni 1 grammini.

Välisajakirjanduse põhjal
Katrin Linask

Rattus rattus ja Rattus norvegicus

Mesnikus nr 6 (92) varasemalt tutvustatud hiirlased kui kahjurid mesilas on loodetavasti juba peletatud. Ega nad ka sel aastal tulemata jää, ja ikka kahekaupa...

Nende sugulased, rotiperekonda kuuluvad kodurott ja rändrott on veel teine rühm närilisi, kes võivad mesilas pahandust tekitada. Ja mitte ainult mesilas - teadlik inimene säästab oma tervist ka haigustekitajate osas, mida rotid võivad edasi kanda.

Ja leida võib neid alati sealt, kus midagi söödavat laokile jäänud. Näriliste (*Rodentia*) seltsi kuulumine viitab, et neile on iseloomulik just vajadus närida. Asi selles, et nende hambad kasvavad pidevalt ja need tuleb lihtsalt n.-ö. lühemaks närida. Kirjanduses on olnud andmeid, et kui rotil ei ole olnud võimalust närida, on tema hambad kasvanud ca 30 cm pikkuseks.

Kui mesilasperre tunginud hiir võib mesilaspere kevadeks nõrgestada ja ka hävitada, siis rott sinna tavapäraselt ei tungi. Aga juhtumeid esineb, ja eelistab ta suurakärge, mistõttu tulemus võib olla sama. Meelsasti seab ta end sisse mesilakuuris või mõnes

mesindusruumis, kuhu on lihtne pääseda. Tean kevadist juhtumist Viljandimaal, kus rotid sisenesid lamavtarudesse ventilatsioonivade kaudu. Kaitsevõrgud näriti lihtsalt läbi ja neli peret sai hukka.

Ja närib ta kõike. Eelistatud on elektrijuhtmed, puit, plast, kumm ja loomulikult ka kärgehoidlas olevad kärjed.

Minu esimene mesindusaasta (1985) läkski suuresti kahjumisse just rottide poolt

hävitatud kärgede tõttu. Ma lihtsalt ei tulnud selle peale, et ühel hetkel on nad kuuris ja hävitavad hoiustatud kärjed. Olin just suure sammu edasi astunud ja kärgede hoiustamiseks/transportamiseks valmistanud puidust sõrestikud. Mõni aeg hiljem olid kõik sõrestikus olnud kärjed täpselt keskelt, nagu tunnelist, läbi näritud. Puitraamid olid kahjustatud, kärjesodi vajas sulatamist ja koristamine... sellest ei tasu rääkida.

Suurimaks mureks aga oli see, et uuel hooajal ei olnud ülesehitatud kärge, mida kevadel peredesse anda. Et viga vältida, võtsin kasutusel vanad külmikute korpused, sinna ei pääse ei mesilane, näriline ega nugis.

Teine kohtumine rottide tekitatud kahjuga oli mesilaruumis, kus kõikvõimalikud juhtmed lihtsalt paljaks näriti. Rotid on julged ja väga head ronijad, panevad kriibinaal mööda seina üles ja ülbust jääb ülegi.

Kolmas kohtumine oli juba oluliselt meeldivam, kuid vajas samuti nende elukorraldusse sekkumist. Seal, kus on rott, ei ole hiiri. Sama saab väita ka nugise kohta. Seal, kus nugis, ei ole hiirlasi (olulised saakloomad nugise arvukuse määrana).

Rottide tõrje

Osaliselt kattub hiirte tõrjega, mistõttu vt. eelmist artiklit. Aga ikkagi kolm lihtsat reeglit:

1. Jälgida näriliste võimaliku elutegevuse märke
2. Hoiduda neist ennetavalt
3. Tõrjuda teadlikult

Esmalt märgid rottide esinemisest. Rottide öine eluviis

ja pigem inimese eest peitumine võib nende olemasolu alles mõni aeg hiljem nähtavaks teha. Rottidest annavad märku:

- kraapimishelid seintes või põranda all, kus rotid ringi jooksevad;
- väljaheidet: rotid jätavad endast maha 10-14 mm pikkuseid tumedaid, koonilisi pabulaid;
- iseloomulik ammoniaagisarnane lõhn, mis on eriti tugev suletud kohtades;
- katkinäritud plastik, elektrijuhtmed, kumm, puit jne. Elektrijuhtmeid läbi närides võivad rotid põhjustada isegi tulekahjusid;
- hambajälgedega või rebenenud toidupakendid;
- pesad: rotid ehitavad pesa sooja, varjatud paika, kasutades rebenenud materjale, näiteks ajalehti ja kangaid. Rotid ehitavad pesi ka terrasside alla. Pesades on sageli rotipojad;
- urud: aedades kaevavad rotid urge, eelkõige kompostihunnikutesse või kuuride alla.

Kuidas rottidest hoiduda

- Nii nagu teistegi näriliste korral, on esmane sulgeda kõik avaused. Rotipojad pääsevad läbi vähem kui 1 cm läbimõõduga aukudest, seega on oluline sulgeda igasugused avaused ja paigaldada uste ümber

püünisribad.

- Ultrahelil põhinevad tõrjevahendid tekitavad rottide jaoks ebamugavat heli, mida inimesed ei kuule. Need võivad aidata vältida rottide liikumist elumajja, kuid neist ei piisa olemasoleva rotipopulatsiooni tõrjeks, kuna rotid on suutelised ultraheliga kiiresti kohanema.
- Mesila on koht, kus mõni katkine korpus või kärje kandekast ikka laokile jäänud, mistõttu "toiduga" meelitamine on kurjast.
- Majapidamisjätmed on rottidele meelispaigaks, mistõttu neid tuleb hoida suletud konteinerites. Võimalusel välistada ka näriliste joomis- ja pesemispaigad.
- Koduloomade toit on paraku kättesaadav ka rottidele, mistõttu nad leiavad kiiresti tee regulaarsele toiduallikale.
- Rotid võivad siseneda läbi katkiste kanalisatsioonitorude, oluline on tagada kogu torustiku heakord.

Rottidest vabanemine võib olla pikk protsess

Madala riskiga paikades saab kasutada lõkse, liimitahvleid ja mürke (rodentsiide). Mürgid võivad olla ohtlikud inimestele, samuti koduloomadele ja teistele, kes seda kätte saavad. Söödamajad on selleks, et lapsed ja lemmikloomad ei

pääseks mürgile ligi. Iga rotisööda efektiivsus sõltub keskkonnast, kus seda kasutatakse. Kindlasti jälgida juhiseid toodete ohutuks ja efektiivseks kasutamiseks.

Rotilõksud on väga võimsad ja neid peaks kasutama vaid kohta-des, kuhu ei pääse lapsed, lemmik- ega metsloomad. On iseloomulik, et rotid hoiduvad uutest objektidest, mistõttu nende tabamisele võib kuluda asjatult aega. Lõksud on efektiivsemad, kui kasutada rottidele atraktiivset sööta, eelistatud liha ja kala. Võimalikud meelitajad on ka pesamaterjalideks sobivad nõõrid, lõngad, vatt jne.

Kõrgema riskiga piirkondades on vajalik kaasata spetsialist, kelle kontaktandmed leiab internetist.

Huvitavat rottidest

Postimees kirjutab 1911. aastal: "Rotid pandi kirikuvande alla. Rotid tegid juba kesk-ajal inimestele nõnda palju kahju, et üks Rooma paavst nemad, nagu ketserid, kirikuvande alla pani. Kirikuvanne mõjusgi sedavõrd selle tõuu roti (*Mus rattus*, mustjas-pruun põõningu-rott) päälle, et tema välja surema kipub. Teda võib ainult sügaval maal veel leida."

Antiikajal ja keskajal oli kodurott peamine katku levitaja. Koduroti veres säilivad paljude haiguste tekitajad paremini kui rändroti veres. Euroopas hakkasid katkuepi-

deemiad levima pärast seda, kui kodurott oli Rooma riigis kõikjale jõudnud, ja katkuepidemiad lõppesid laias laastus sellel ajal, kui rändrott oli koduroti sadamatest välja tõrjunud.

Rotid on tõsiselt ohtlikud inimeste ja lemmikloomade tervisele tänapäevalgi. Rotid levitavad salmonelloosi, Weili tõbe (leptospiroosi), kolibakterioosi ja tuberkuloosi, salmonelloosi, kannavad kirpe, puuke jt. haigustekitajaid, mis võivad põhjustada ägedaid allergilisi reaktsioone.

Rotte endid võivad vaevata mitmed haigused: kõhulahtisus, respiratoorsed haigused, nahahaigused, kasvaja, kõrva haigused jne.

Rotte võib pidada ka koduloomana, ja siit ka küsimus, et kas rotihammustus võib esile kutsuda mõne haiguse. Peremeditsiini dotsent Marje Oona märgib, et marutõve risk Eestis on praegu äärmiselt väike ja üldjuhul linnarotid marutaudi ei levita. Kuid rotihammustuse haava kaudu võib nakatuda teetanuse. Kui inimest ei ole viimase viie aasta jooksul teetanuse vastu vaktsineeritud, vajaks ta korduvvaktsineerimist difteeria-teetanuse vaktsiiniga, mida saab teha perearsti juures. Haavas võib tekkida ka madapõletik, mis vajab vastavat ravi.

Pea 15 aastat tagasi oli Eestis juhtum, kus rott hammustas

magava 3-kuuse väikelapse paremale käele poolesenti-meetrised sügavad haavad. Loomaartstist vanaisa arvas, et see rott pidi ikka väga naljane olema ja küllap ronis lapsevoodisse magusa piimalõhna peale.

Rändrott oma peremeest naljalt ei hammusta ja lubab end isegi vannitada, kuigi see on talle ebameeldiv. Kodurott seevastu võib kergesti peremeest hammustada. Unest üles äratatud kodurott lööb äratajale kõhklemata hambad kätte. Õnneks on tal rändrotiga võrreldes pisemad kihvad ja nõrgem hammustus.

Indias Karni Mata templis peetakse kodurotte pühade loomadena. Küllastajatelt oodatakse, et nad toovad rottidele toitu, ja neil on keelatud jalanõusid kanda, et nad kogemata rottidele peale ei astuks. See on maailma ainus poolkodustatud kodurottide asurkond.

Rotid on parim näide liigist, kellel inimesed on aidanud üle maailma levida. Nad on suurepäraselt kohanenud mitmete uute keskkondadega. Nüüdseks on rotid mitmetel, kui isegi mitte kõikidel saartel, ning kui nad on juba kohal, ei ole võimalik nendest kuigi kergesti lahti saada. Rotid on osutunud paljudest kohalikest loomadest vastupidavamateks ning söönud seetõttu välja mitmeid kohalikke liike. Selle tulemusel tühjeneb kohalik

keskkond loomaliikidest ning rotid on heas olukorras, et suur osa sellest ise geoloogilises tulevikus täita.

Teadlaste arvates võivad tulevikus Maal ringi kõndida lambasuured või isegi suuremad närilised juhul, kui suuremad imetajad välja surevad. Leicesteri ülikooli akadeemik ennustab, et rotid kasvavad aina suuremaks ning täidavad tulevikus märkimisväärse osa järjest tühjenevast keskkonnaruumist. Aja jooksul võivad rotid kasvada ilmselt sama suureks kui kapibaara ehk veesiga, kes on poolveelise eluviisiga näriline. Kapibaara on hetkel suurim elutsev näriline, kes kasvab kuni 80 kilo raskuseks ja elutseb peamiselt Lõuna-Ameerikas. Dr Zalasiewicz usub, et tulevikus ja aja jooksul võib rottidel esineda mitmeid evolutsioonilisi kohanemisprotsesse.

Rotipaar suudaks asustada maakera. Rott on kõigesõja, kohanemisvõimeline, suure sigimisvõimega ja suudab elada väga mitmesugustes tingimustes: temperatuuridel -20 kuni +40 kraadi. Erinevalt teistest imetajatest talub rott suurepäraselt radioaktiivsust. Suguküpseks saab rott kahekuuselt, tiinus kestab 22-23 päeva ja korraga sünnib 7-10 poega. Rotid paljunevad aasta läbi ja rotinema võib viljastuda juba päev pärast poegimist. Teoreetiliselt suudaks üks rotipaar koos järglaste-

ga asustada maakera ühe aasta jooksul ligi 20 miljonit rotit koosneva suguvõsaga. Täna arvatakse suuremates Euroopa linnades olevat iga elaniku kohta üks rott, Lõuna-Ameerikas aga kuni seitse rottit.

Piisavalt palju on legende hiidrottidest, kes pesitsevad metroodes, gaasitrassides, korrumaja keldrites jt kohtades. Mitmedki juhtumid on kajastatud meedias, kuid kahtlemaid hiidrottide olemasolus on endiselt. Näiteks hiidrottidest fotodel võib olla zooloog Tiit Marani sõnul tegemist optilise illusiooniga, mis on lainurgaga võetud. Troopilistel aladel võib tõepoolest elada väga suuri rotte, kuid jahedamas kliimas neid ei leidu.

Müstiline rotikuningas kujutab endast sabapidi kokku põimunud rotte. 400 aasta jooksul on rotikuningaid leitud 60, kellest kuus on muuseumis. Omamoodi tähelepanuväärne on asjaolu, et kolm rotikuningat on leitud Eestist. Seletusi võib leida mitmeid, peamine on see, et talvel magades sabad väänduvad ning külmuvad kokku.

Briti teadlaste rotikatsest selgus, et mõnikord võib rott unes näha maitsvat toidupalakest ja seda, kuidas ta selle kätte saab. Katsest järeldub, et rott suudab unes veel toimumata tulevikusündmustest unistada, mitte ainult minevikusündmuse meenutada.

Eluviis- Rott elab karjas ja suudab kohaneda igasuguste oludega. Ta on väga hea ujuja. Rott liigub harva oma territooriumilt välja: ta teab, et lähedalt on kergem saaki püüda. Ta ei taju valju müra ja võib koguni surra, kui ei jõua ruttu põgeneda.

Roti kehatemperatuur on 32,1–38,1 °C. Roti süda lööb 260–600 korda minutis.

Kompimis-, maitsmis-, lõhna- ja kuulmismeel on kodurotil suurepärased, nägemine on tal kehv.

Kodurott suudab hüpata kuni meetri kõrgusele.

Protsess, mille käigus rändrott hakkas kodurotti linnadest välja tõrjuma, langes kokku muutustega arhitektuuris. Kasutamata põõninguid ja lakkasid muutus järjest vähemaks, ühtlasi tekkisid inimtühjad keldrid ja torustikud. Kodurott hea jooksja ja ronijana eelistab elada kõrgel, aga rändrott on osavam ujumises, kaevamises ja eri tasapindade vahel hüppamises ning seetõttu eelistab elada keldrites ja tunnelites.

See, mida rändrotid süüa armastavad, sõltub nii asurkonnast kui sellest, mis üldse kätte saada on. Lääne-Virginias kalahaudejaama lähedal elavad rändrotid püüavad noori kalu. Po kaldal sukelduvad rändrotid molluskite järele ja seda kommet õpetavad täiskasvanud rotid noortele. Põhjameres Norderoogi

saarel varitsevad ja tapavad nad varblasi ja parte.

19. sajandil oli Inglismaal levinud sportlik rotitapmine, kus mitte eriti suurde, näiteks 5×5 m suurusesse kasti pandi hulk, näiteks sada rottit, ja vastavalt välja õpetatud koer, kes kõik rotid pidi ära tapma. Rotitapmine käis aja peale ja kiiremad koerad suutsid iga mõne sekundi kohta ühe roti tappa. Maailmarekord 100 roti tapmiseks on 5 minutit ja 28 sekundit. 20. sajandi alguses rotitapmis võistlused keelustati.

Kabiinis sibav rott sundis Hiina lennuki pöörduma tagasi lennuväljale, kust natukese aja eest oli õhku tõustud, teatas lennufirma sotsiaalvõrgustikus. Rott võib häirida reisijaid, kuid selle kõrval on tõsisem asjaolu, et ta võib elektrikaablid läbi närida, selgitas lennufirma tagasipöördumist põhjendades.

Rotid lemmikloomana. Vastavalt üldisele arvamusel peetakse kodus rändrotti, mitte kodurotti. Ning kui neid ükskord juba armastama hakatakse, ei kao see armastus enam mitte kuhugi ning rottide arv kasvab tahes- tahtmata pidevalt. Internetiavarustes kutsutakse seda „haigust“ GMR (*get more rats*) sündroomiks.

Nii nagu mesilastel on rahvusvaheline mesilaste päev, on see ka hiirtel ja rottidel. Koduhiirte ja rottide

päev sai 1983. aastal alguse Californiast, kus näriliste söb-
rad seadsid kindlad tõustan-
dardid, organiseerisid näi-
tused ning asusid rottide ja
hiirte pidamist propageerima.
Viimati oli rahvusvaheline
hiire ja roti päev 12. novembril
2015. aastal.

Paljudes riikides on roti-

kasvatavate ühinguid, mis
on olemuselt sarnased koe-
rakasvatavate ühingutele. On
aretatud mitmesuguseid eri-
nevate värvimarkeeringute-
ga rotte ja kehtestatud nende
markeeringute standardid,
korraldatud sündmusi ja pro-
pageeritud vastutustundlik-
ku loomapidamist. Rotitõud

erinevad üksteisest värvuse,
karvkatte ja suuruse poolest.
Aretatud on karvutuid ja
sabatuid rotte, mitmevärvili-
si ja kääbusrotte.

Looduslikult tuntakse kaht
rotiliiki: rändrotti ja kodurotti.

Infot vahendas
Aivo Sildnik Jänedalt

KÜLAS AUSTRIA MESINIKEL

Eelmise aasta oktoobrikuus
käisime suure mesinike selts-
konnaga Austrias ja Saksamaal
vaatamas, kuidas seal mesin-
datakse. Teen kokkuvõtte
Austria muljetest.

Austria pealinnas Viinis
küllastasime mahemesi-
nik Stefan Mandli linna-
mesilat Bee Local. Mesin-
dushoone asus 900 aastat vanal krundil
400-aastase pruulikoja
esimesel ja keldrikorru-
sel. Mesilas tehakse kõik
algusest lõpuni ise - kuni
pakendamise ja kauplus-
tesse saatmiseni välja.

Stefan Mandl rääkis,
et tema huvi ja armastus
mesilaste ning mesin-
duse vastu sai alguse
ühel mesilasperest, mis
kingiti talle 20 aastat
tagasi. Nende 20 aasta-
ga on mesila arenenud
7000-pereliseks suur-
mesilaks. Kasutatakse
Sanderi raami, mille

möödud on 40 x 20 cm. Selle
raami kasutuselevõtt tulenes
sellest, et esimene pere oli sel-
liste raamidega.

Mandl õppis ülikoolis põl-
lumajandust, diplomitöö tegi
mesindusest. Kui oled töö-
tanud Austrias mesinikuna
6-7 aastat, siis on võimalik

teha eksam ja saada meister-
mesiniku nimetus, mis on
Austrias mesiniku kõige kõr-
gem ametiaste.

Mandli mesilas töötab 35
õppinud mesinikku ja toode-
takse 100 tonni mett aastas.
Mesi müüakse supermarketi-
tesse kilohinnaga 6 €, kauplus-
müüb välja juba 14 € kilo.
Müüki minevast meest
on kaks kolmandikku
kreemjas ja üks kolman-
dik vedel mesi. Ühes kuus
läheb müüki umbes 8
tonni mett. Kärjekaaretis
soojendatakse 50 kraa-
dini, mesi nõrutatakse,
pakendatakse ning läheb
eraldi tootena müüki.

Peale mee toodetak-
se mesilas müügiks 3-4
tuhat mesilasperet, 35
tuhat mesilasema, 5-6
tonni õietolmu. Oma tar-
beks valmistatakse kärje-
põhja, mida kulub 10-12
tonni aastas. Ülesehitatud
raame kasutatakse üks

400-aastase pruulikoja imposantsed sambad ja
võlvkaared. Foto: Marianne Rosenfeldt

aasta ja sulatatakse siis vahaks.
Puidust raamid desinfitsee-
ritakse 50-baarise auru ja
100-kraadise veega. Korpused
tehakse värvimata 2 cm pak-
susest lauast, sest mahemesin-
duses ei tohi värvi kasutada.
Samuti on keelatud peredes
kasutada emalahutus-
võret. Emasid peredes
ei vahetata, nad elavad
kuni viis aastat oma
rahulikku elu, ilma
et peaksid kartma elu
kallale kippumist.
Nõrkade perede emad
asendatakse noorte
emadega. Noori ema-
sid kasutatakse ka uute
perede tegemisel.

Väga huvitavalt käis
raamide traatimine.
Üks töötaja jõuab traat-
tida kuni 1500 raami
päevas. Klambripüstol oli
ümber ehitatud nii, et traat
jooksis klambri alt. Traat kin-
nitati klambritega otse ülemise
liistu külge, siis toodi alumise
liistu külge ja uuesti üles.
Nii tehti veel kaks korda, vii-
mane kinnitus lõppes üleval.
Traadist moodustusid nagu
saehambad, teravate sakkide-
ga allpoole.

Pered paiknesid 20-pere-
listes gruppides, neid käidi
hooaja jooksul 11 korda hool-
dama. Laiendati korpustega,
milles oli 5 ülesehitatud ja 5
kärjepõhjaga raami, pered
pidid olema suvel korje ajal
nelja korpusega. Esimene
korje, mis paneb pered are-

nema, tuleb talirapsilt, edasi
akaatsialt ja 50% tuleb päeva-
lillelt, millega korje ka lõpeb.

Pärast mee võtmist tehakse
ka esimene ravi 85%-lise sipelg-
happega. Võetakse väike, 8 x 9,5
cm suurune kilekott, kuhu pan-
nakse sisse kaks neljaks murtud

Viini linnaimesinik Stefan Mandl. Foto: Marianne Rosenfeldt

WC-paberi lehte, millest 1 cm
laiune riba jäetakse kotist välja.
Dosaatoriga annustatakse kotti
45 ml 85-protsendilist sipelg-
hapet. Kotisuust torgatakse läbi
hambaork ja kott riputatakse
sellega raamide vahele haudme
lähedale. Aurumine võtab aega
4-5 päeva. Septembris tehakse
sama protseduuri teist korda.
Kolmas kord ravitakse det-
sembris või jaanuaris - tehak-
se oblikhappe ja suhkruisurupi
tilgutamisest. Austria talved on
soojad, ja mõnikord ei pruugi
peredes olla isegi ühte kuud
haudmevaba aega.

Pärast mee võtmist sööde-
takse peresid ökosuurupiga,
korpusesse jäetakse 8 raami

ja sinna pannakse plastmassist
raamsöödanõu. Nõus ujukit
ei ole, selle asemel pannakse
sisse peotäis põhku ja 2 liitrit
siirupit. Kasutatakse suve- ja
talvepõhja. Talvituseks pan-
nakse korpuste alla talvepõh-
jad, raamide ja põhja vahe jääb
10 cm. Põhja all võrku
ei ole. Kevadel võetakse
ise kõigist 7000 perest
proovid ja kontrollitakse
oma laboris.

Heaks talvitumiseks
loetakse, kui perede
hukkumine on 10-15%.
2014. aastal hukkus neil
25% peresid.

Alpides tuli meiega
kohtuma kaks väike-
mesinikku. Üks pidas 8
ja teine 11 peret. Nende

raamimõõt on 37 x 22 cm,
raami sees kolm traati. Alpi
mesinikud kasutavad samasu-
gust ilma võrguta talvepõhja
nagu Mandl Viinis, ja 10 cm
vahedega raame. Talvel hoi-
takse korpuses 10 raami. Suvel
on pere 3-4 korpusega, talvitu-
misel 1-2 korpusega.

Põhiline korje saadakse
metsa- ja aasataimedelt. Kuna
ümbruskonnas on palju kuus-
ki, koguvad mesilased ka kuu-
seokkamett. Ühelt perelt saa-
dakse aastas 10-25 kilo; kilo
hind on 12 €.

Iga kolme aasta järel vahe-
tatakse vanad emad välja.
Kasvatatakse Carnika Singer
rassi.

Alpi mesinikud ravivad peresid 85% sipelghappega, aga erinevalt Mandlist panevad nemad 20 ml hapet lapiga raamide alla põhja peale. Igal neljandal päeval pannakse uus lapp, ja nii neli korda. Selle protseduuri jaoks peab välistemperatuur olema vähemalt 20 kraadi. Kolme nädala pärast ravi korratakse, samal ajal söödetakse peresid raamide pealt suhkruga.

Söötmine on väga huvitav. 5-liitrise plastmassambri põhja valatakse liiter vett, lisatakse 4 kg kuiva kristallsuhkrut ja uuesti nii palju vett,

et suhkur oleks kaetud. Peale pannakse kaas, mille keskel on kobaras augud läbimõõduga 3-4 mm. Ämber keeratakse kummuli, pigistatakse kergelt, et tekiks vaakum, ja asetatakse korpusesse raamide peale. Raamid on kaetud õhukese laega, mille keskel on ümmargune ava, ja ämber pannakse sinna ava peale. Aastas antakse 20-30 kg lisaööta.

Kohalik selts toetab noori mesinikke: antakse tarud ja mesilased ning nõustatakse. Seltsi liikmed maksavad aastas 30 € liikmemaksu, sellest makstakse Austria mesinike

liidule 25 €, kohalikule seltsile jääb 5 €. Austria Mesinike Liit annab välja trükiseid ja korraldab kursuseid. 25% liikmetest teevad ise kärjepõhja, selleks kasutatakse seltsi kärjepressi.

Kas pole hea mõte, mida võiks ka meil Eestis järgi teha!

Küsisime nii Austrias kui ka Saksamaal, kuidas on kutseliste ja hobimesinike suhted, ja mõlemas riigis vastati, et need on väga head, sest seistakse ju ühise eesmärgi - mesilaste - eest.

Muljeid jagas Ülle Talimaa

EELTEADE

EESTI MESINIKE SÜGISESED TEABEPÄEVAD TOIMUVAD RAKVERES

EESTI MESINIKE SÜGISESED TEABEPÄEVAD toimuvad **29. ja 30. oktoobril 2016** Rakvere Ametikooli ruumides Piiri 8.

Õppe- ja teabepäevade korraldamist toetab Euroopa Liit Mesindusprogrammi 2017-2019 kaudu.

Loengutest osavõtt on tasuta. Lõunasöök, kohvi- ja teepausid on tasulised. Öömaja võimalus Rakvere Ametikooli õpilaskodus ja Katariina Külalistemajas. Palume kaugemalt tulijatel öömaja vajadusest teada anda.

Teabepäevade kava on koostamisel. Täpsem info avaldatakse oktoobris 2016 mesinduse veebilehtedel ja Mesiniku oktoobrikuu numbris ning 13. oktoobril ilmuvas Maalehes.

Kui teil on ettepanekuid või soove teabepäeval käsitletavate teemade osas, palume need saata **HILJEMALT** 15. septembriks e-posti aadressile mesindusprogramm@gmail.com. Võimaluse korral püüame nendega arvestada.

Palume jälgida infot veebis: www.mesindusprogramm.eu ja www.mesinikeliit.ee

Täpsem info Aivar Raudmets tel. 53 41 40 67

MESINIKE UUS NÕUSTAJA ON MAIRE VALTIN

1. augustil algas riikliku mesindusprogrammi uus 3-aastane periood. Jätkuvalt on tegevuste hulgas mesinike nõustamine. Selle töö tegijaks valiti Maire Valtin.

Maire on suurte kogemustega mesinik ja tuntud koolitaja. Ja tal on üks väga tähtis isiksuseomadus: Maire on ääretult lahke ja heatahtlik kõigi vastu, olenemata sellest, kas abivajaja astub mesinduses oma esimesi samme või on juba kogenud mesinik. Häid nõuandeid jagab ta kõigile. Need jagatavad oskused ning tarkused on ta saanud ise praktilise töö käigus, sest mesinik on Maire olnud juba üle paarikümne aasta.

Maire töid ja tegemisi mesinduse valdkonnas on kahel korral - aastatel 2006 ja 2014 - tunnustatud Aasta Mesiniku nimetusega. Mairel on alates 2013. aastast vastavalt kutsestandardile ka 5. taseme mesiniku tunnustus.

Õnnitleme augusti- ja septembrikuu sünnipäevalapsi!

Hans Vinkman	88	29. aug	Jüri Lugus	70	11. aug
Eduard Alliksoo	84	14. aug	Evi Kuiva	70	2. sept
Heino Luts	83	1. aug	Villem Eiland	70	21. sept
Ülo Pugal	81	22. sept	Jaan Henno	65	5. aug
Aare Pärn	80	15. aug	Lea Tomson	65	24. aug
Rein Kõiva	80	16. aug	Jüri Reintam	65	1. sept
Olev Raid	77	13. aug	Ants Kaljuvee	60	4. aug
Kalju Ojasild	77	18. aug	Tõnu Sõrmus	60	11. sept
Ants Tiirmaa	77	20. aug	Kalevi Kaur	55	10. aug
Jaan Moorits	77	7. sept	Andrus Ostrov	55	19. aug
Ants Teder	76	23. aug	Toomas Alt	55	16. sept
Raimo Kiudorf	76	26. sept	Aivar Bärge	50	17. aug
Kaarel Käamer	75	17. aug	Rein Männiste	50	25. aug

Südamlikud õnnesoovid!

Jüri Lugus 70

Jüri Lugus, Eesti mesinike raudvara, külalishakke Kubja mesindustalu kuldsete kätega peremees, väsimatu rändur, innukas filmi- ja fotomees, koos abikaasa Olviga Aasta Mesinik 2012, sai 11. augustil 70-aastaseks.

Soovime õnne, tervist ja veel palju (mesindus) aastaid!

Eesti mesinikud

PIIRKONDLIKE SELTSIDE/SELTSINGUTE ÕPPE- JA TEABEPÄEVAD SEPTEMBRIS-NOVEMBRIS 2016

Õppe- ja teabepäevade korraldamist toetab Euroopa Liit mesindusprogrammi 2017–2019 raames. Osavõtt on tasuta.

Elva Aianduse ja Mesinduse Selts

Elva, Pargi 34

16.10.2016 kl. 10.00

Mesilasperede ettevalmistamine talveks. Kärjemajandus ja vahasulatus. Mesilasperede kaitsmine ärritajate eest. Tagasivaade mesindusaastale 2016.

Lektor ja info: Tõnu Hiiemäe, 504 90 20

Harju Mesinduse Selts

Tallinn, Marja 4D

30.11.2016 kl. 17.00

Mesilaste ravimid, eriti uued.

Lektor Aado Oherd

Info: Hans Kuusiku, 56 43 549

Hiiumaa Mesinike Seltsing

Hiiumaa, Käina kool

15.10.2016 kl. 10.00

Mesilase bioloogia ja selle arvestamine mesindamisel. Mesila paberimajandus: päevik ja märkmed.

Lektor Aivo Sildnik

Info: Asko Maivel, 54 616 460

12.11.2016 kl. 10.00

Ühistegevus mesinduses: kasu või tulutu kohustus väike- või hobimesinikele, mesindusele üldse.

Lektor Viktor Rõbtšenko

Info: Asko Maivel, 54 616 460

Ida-Viru Mummu Selts

Järve küla noortekeskus, Kohtla vald, Järve küla 10

19.11.2016 kl. 11.00

Ülevaade vabariiklike sügiseste teabepäevade teemadest.

Lektor ja info: Heiki Roots, 556 333 17

Jüri Kihelkonna Mesinduse Selts

Rae vald, Soodevahe küla, Veldi tee 1

30.11.2016 kl. 18.30

Mesindus Valgevenes ja Ukrainas.

Lektor Ülo Lippa

Info: Jaanus Tõnisson, 50 799 28

26.10.2016 kl. 18.30

Apiteraapia.

Lektor Julia Volkova

Info: Jaanus Tõnisson, 50 799 28

Otepää Aianduse ja Mesinduse Selts

Otepää AMS-i maja, J. Hurda 5

23.10.2016 kl. 10.00

Mesilasperede ettevalmistamine talveks. Mesilasperede kaitsmine ärritajate eest. Vahasulatus ja kärjemajandus korda. Tagasivaade mesindusaastale 2016.

Lektor Tõnu Hiiemäe

Info: Aili Konts, 56 509 770

Põltsamaa Mesinike Selts

Põltsamaa Kultuurikeskus

12.11.2016 kl. 10.00

Kokkuvõtted ja analüüs mesindus hooajast. (kaasa võtta mett, toimub mee degusteerimine ja konkurss "Põltsamaa parim mesi 2016").

Lektor ja info: Ain Seeder, 52 50 204

Põlvamaa Mesinike Seltsing

Kohvik-klubi Aal, Põlva, Fr, Tuglase 2

15.10.2016 kl. 10.00

Meepõhiste jookide valmistamine - kaljast konjakini.

Lektor Eda Raev

Info: Ulvi Ajalik, 566 080 28

Pärnumaa Mesinduse Selts

Pärnu AMSi maja, Allika 2A

22.10.2016 kl. 10.30

Mesilasvaha käitlemine.

Lektor Sergei Kozlov

Info: Andres Lilleste, 566 20100

Raplamaa Mesinike Selts

Rapla kultuurimaja

23.10.2016 kl. 10.00

Valgevene mesinduse tutvustamine.

Lektor Ülo Lippa

Info: Viktor Reino, 5656 9013

Õppepäevade teemade ja lektorite valikus võib ette tulla muudatusi. Muudatustest tuleb ette teada hiljemalt 2 nädalat enne õppepäeva toimumist Eesti mesindusprogrammi projektjuhile, e-mail: mesindusprogramm@gmail.com või telefon 53 41 40 67.

Saare Mesinike Ühing

Kuressaare Täiskasvanute Gümnaasium, Garnisoni 16

15.10.2016 kl. 10.00

Mesilasvaha. Kärgede sulatamise erinevad meetodid.

Lektor Sergei Kozlov

Info: Arnold Lokna, 51 48 217

Tartu Aianduse ja Mesinduse Selts

Tartu, Soola 1

12.10.2016 kl.17.00

Pesade koondamine. Kärgede ladustamine. Vaha sulatamine.

Lektor ja info: Astrid Oolberg, 55671485

9.11.2016 kl. 17.00

Mesilasemade tähtsus ja vajalikkus perede arengus.

Lektor Janek Saarepuu

Info: Astrid Oolberg, 55 671 485

Võrumaa mesinike seltsing

Võru, Jüri tn 19A III korrus

12.11.2016 kl. 10.00

Meesaaduste ja mesilaste tarvitamine tervise hüvanguks.

Lektor Astrid Oolberg

Info: Mati Urbanik, 52 90 388

Ei saa toetust mesindusprogrammist

Tallinna Mesinike Selts

Tallinn, Ehitajate tee 5 VII-315

8.11.2015 kl. 17.30

Putukate suhtlemine.

Lektor Aleksei Turovski

Info: Erki Naumanis, 51 40 710

Esikaane foto: Jüri Lugus

EML ajalehe "Mesinik" järgmine number 5 (97) ilmub oktoobris 2016.

Kaastööd, teated ja reklaam saata aadressil: J. Vilmsi 53G, 10147 Tallinn (EML) või e-postiga: kilk@cc.ttu.ee või linask@neti.ee.
EML kontakttelefonid: 52 93 589 (A. Kilk) või 63 764 93 (EML kontor, J.Vilmsi 53G, 10147 Tallinn; teispäeviti ja reedeti kell 10-16).

Mesindusalane teave Internetis: www.mesinikeliit.ee; www.mesindus.ee; www.mesindusprogramm.eu.

Eesti mesinduse arendamist toetab käesoleval ajal Euroopa Liit

"Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riikliku programmi 01.09.2013 – 31.08.2016" kaudu.